

Een verhaal na de schade

Haalbaarheidsonderzoek schadeverhaal ondernemers na geweld

Amsterdam, 17 maart 2005

Gert Jan Slump
Anja Beerepoot

Met medewerking van:
Arie van Os (Van Os en Partners)

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Onderzoeksdesign	4
3	Benadeelde ondernemers: feiten en cijfers	6
4	Bestaande wegen naar schadeverhaal	8
4.1	Inleiding	8
4.2	Verzekeringen	8
4.3	De strafrechtelijke weg	9
4.4	De civielrechtelijke weg	11
4.5	Schadeverhaal buiten de rechter om	12
4.6	Schadefonds Geweldsmisdrijven	12
5	Bestaand aanbod bijstand in schadeverhaal	14
5.1	Inleiding	14
5.2	Bijstand in schadebeperking	14
5.3	Bijstand in feitelijk schadeverhaal	14
5.4	Bijstand in incasso	15
6	Mogelijkheden en onmogelijkheden	17
6.1	Inleiding	17
6.2	Knelpunten binnen bestaande mogelijkheden samengevat	17
6.3	Bestaande bijstandsmogelijkheden samengevat	18
6.4	Aangrijpingspunten voor versterking	19
6.5	Conditie en randvoorwaarden	19
7	Modaliteiten en beoordeling haalbaarheid	21
7.1	Inleiding	21
7.2	Schadebeperkende slachtofferhulpvoorziening voor ondernemers	21
7.3	Collectieve rechtsbijstandsregeling civielrechtelijk schadeverhaal ondernemers	21
7.4	Versterken civielrechtelijk schadeverhaal (verhaalsloket) inclusief afdekken risico op niet nakoming (garantiefonds)	22
7.5	Voorlichting en informatie bestaande bijstandsvoorzieningen	23
7.6	Schadefondsvoorziening bij onbekende dader	23
7.7	Tenslotte	24
	Bijlagen	
Bijlage 1	Leden werkgroep	26

1 Inleiding

In het programma-akkoord 2002-2006 dat door de Amsterdamse collegepartijen PvdA, VVD en CDA na de verkiezingen in 2002 is vastgesteld is afgesproken een haalbaarheidsonderzoek naar een bijstandsregeling schadeverhaal voor ondernemers uit te voeren. De vraag wat de overheid kan doen wanneer ondernemers maar ook burgers geconfronteerd worden met de gevolgen van geweld of gewelddadige ongeregelheden komt vaak naar voren naar aanleiding van incidenten voortvloeiend uit manifestaties of demonstraties.

Mede naar aanleiding van rellen op het Mercatorplein (augustus 2003), waar onder meer ondernemers de dupe van werden, is ter effectuering van de afspraak uit het programma-akkoord, eind 2003 een werkgroep geformeerd bestaande uit MKB Amsterdam en verschillende diensten van de gemeente Amsterdam. Deze werkgroep heeft tot taak het haalbaarheidsonderzoek te initiëren en te begeleiden.

MKB Amsterdam heeft daarbij aangegeven dat wat hen betreft het primair doel gelegen zou moeten zijn in het feit dat aan daders van gewelddadige strafbare feiten gericht tegen een ondernemer een signaal afgegeven wordt. Centraal daarin staat het vergoeden van de door hen aangerichte schade. Concreet stelde het MKB Amsterdam voor dat de regeling zou bestaan uit het overnemen van de inspanning van de benadeelde ondernemer om daders eventueel gedurende lange tijd te achtervolgen met een schadeclaim, bijvoorbeeld door korting op de uitkering¹.

Het haalbaarheidsonderzoek is in opdracht van de gemeente Amsterdam door DSP-groep medio 2004 uitgevoerd. Deze rapportage is de weerslag van de bevindingen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt kort het onderzoeksdesign behandeld.

In hoofdstuk 3 worden enkele feiten en cijfers met betrekking tot geweld en ondernemers weergegeven.

Hoofdstuk 4 en 5 gaan in op bestaande wegen naar en bijstand in schadeverhaal

Hoofdstuk 6 vat knelpunten en mogelijkheden samen en gaat in op aangrijpingspunten, condities en randvoorwaarden voor verbeterde bijstand in schadeverhaal voor ondernemers.

In het concluderende hoofdstuk 7 wordt tenslotte een aantal modaliteiten, gedestilleerd uit het verhaal ervoor, gewogen op haalbaarheid. Deze modaliteiten bieden oplossingsrichtingen voor verbetering van de bijstand van ondernemers bij schadeverhaal na geweld.

De inhoudelijk geïnteresseerde lezer wordt aangeraden het hele onderzoeksrapport te lezen.

De snelle lezer kan volstaan met het kennis nemen van hoofdstuk 6 en 7.

Noot 1 Activiteiten sluiten nauw aan bij het landelijk convenant inzake de aanpak van winkelcriminaliteit (Ministerie van EZ, Justitie, BZK, Platform Detailhandel).

2 Onderzoeksdesign

De hoofdvraag van het haalbaarheidsonderzoek is:

Is het financieel, juridisch en organisatorisch haalbaar dat de gemeente Amsterdam namens Amsterdamse ondernemers die schade hebben geleden door geweldsmisdrijven de schade verhaalt dan wel bijstand in schadeverhaal faciliteert ; zo ja onder welke voorwaarden?

De hoofdvraag wordt in de startnotitie onderverdeeld in vier clusters subvragen, te weten algemeen, juridisch, organisatorisch en financieel. Een cluster dat door de onderzoekers is toegevoegd is een cluster met betrekking tot de doelgroep/vraagzijde. Zijn of voelen ondernemers die slachtoffer zijn geworden (zich) daadwerkelijk geholpen middels een dergelijke bijstandsregeling?

Opbouw onderzoek

In de uitvoering van het onderzoek is voor de beantwoording van deze vraag gekozen voor de volgende opbouw:

- bestaande mogelijkheden voor bijstand in schadeverhaal door ondernemers na geweld;
- knelpunten in schadeverhaal door ondernemers na geweld;
- oplossingen voor verbeteringen in bijstand schadeverhaal door ondernemers na geweld;
- condities en randvoorwaarden;
- modaliteiten/oplossingsrichtingen en hun haalbaarheid.

Er is gekozen voor een eenvoudig en overzichtelijk onderzoeksdesign waarin op drie manieren gegevens verzameld zijn:

- 1 documentenonderzoek
- 2 onderzoek via internet
- 3 interviews, deels telefonisch (landelijk), deels face to face (lokaal)

Op basis van de gegevens verzameld via deskresearch (documentenonderzoek en internetonderzoek) is gericht een aantal interviews gepland, zowel lokaal als landelijk. De landelijke interviews dienden als aanvulling op materiaal uit de deskresearch; de lokale interviews dienden als lokale verdieping van het algemene onderzoeksmateriaal.

Randvoorwaarden bijstandsregeling

Door de werkgroep is in voorbereiding op het haalbaarheidsonderzoek een aantal randvoorwaarden benoemd voor wat 'een bijstandsregeling voor het verhalen van de schade' wordt genoemd. Het moet gaan om schade:

- in of aan het pand (en aan lijf en leden);
- geleden door ondernemers gevestigd in de gemeente Amsterdam behorende tot het MKB;
- ontstaan door een voorval in Amsterdam;
- door derden (lees: daders) veroorzaakt;
- als gevolg van geweldsmisdrijven of rellen na evenementen of demonstraties;
- waarbij een nader te bepalen minimum bedrag aan schade is geleden.

Aandachtspunt bij de ontwikkeling van een bijstandsregeling is de problematiek van de 'freeriders'. Dat zijn ondernemers die wel profiteren van gemeenschappelijke preventieve maatregelen maar daar niet direct of indirect (door eigen beveiligingsplannen) aan meebetalen. Het 'niveau van/ deelname aan beveiliging' kan een extra randvoorwaarde opleveren.

3 Benadeelde ondernemers: feiten en cijfers

Een door een geweldsmisdrijf benadeelde ondernemer zal naast verwerking van de psychische gevolgen van het misdrijf vooral bezig zijn met de vraag naar (beperking van) gevolgschade². Daarnaast zal de eventueel ontstane schade moeten worden gedekt, met een beperkt beroep op tijd en geld voor de ondernemer.

Verwerkingsproces

Het verwerkingsproces dat een ondernemer doorloopt nadat hij of zij slachtoffer is geworden van een geweldsmisdrijf kan worden verdeeld in 3 fasen:

- 1 De fase direct na het misdrijf: naast een gevoel van overrompeling, is een ondernemer vooral bezig met de vraag: "Hoe houd ik mijn zaak draaiende?". Deze fase (en de gemaakte keuzes) is cruciaal voor het verdere verloop van schadeverhaal³.
- 2 De vervolgfase waarin de afhandeling van de strafzaak door politie en justitie, de afhandeling door verzekeringen/fondsen en de vordering tot schadevergoeding via strafrecht en/of civiel recht plaatsvindt.
- 3 De afrondingsfase waarin de zaak op alle deelaspecten met betrekking tot schadeverhaal wordt afgerond. Eigen aan schadeverhaal en verwerking is dat de verwerking pas wordt afgerond als de schade geregeld is.

Inzichten uit traumaverwerking

Uit nieuwe inzichten binnen de traumaverwerking blijkt dat binnen de traumaopvang vooral aandacht moet zijn voor onder meer praktische begeleiding rond aangifte en schadevaststelling, schadeverhaal en schadevergoeding (via dader en via een mogelijk door de overheid in te stellen solidariteitsfonds voor slachtoffers van geweldsmisdrijven⁴) en opvang in de vorm van salvage. Dat is het bieden van praktische hulp en het treffen van de eerste en meest noodzakelijke maatregelen om schade te beperken.

Analogie met onze onderzoeksresultaten

Ook tijdens de interviews die in dit onderzoek zijn gehouden in het kader van het haalbaarheidsonderzoek is bij voortduring gewezen op het belang van schadebeperking. Ook bij de doelgroep is behoefte aan een concrete en snelle schadebeperkende voorziening. Uit ons onderzoek komt verder naar voren dat ondernemers best gemotiveerd zijn om de schade te verhalen maar stranden in de papiermolen of weinig vertrouwen hebben in opsporing en vervolging door politie en justitie. Een toegankelijker schadeverhaaltraject zou dit vertrouwen kunnen vergroten.

Noot 2 Gevolgschade is de indirecte schade die ontstaat als gevolg van de door het misdrijf direct toegebrachte schade of letsel (omzetting bij voorbeeld).

Noot 3 Uit onderzoek van ES&E (maart 1997) bleek het opvangaanbod voor detaillisten die slachtoffer zijn geworden van (gewelds)misdrijven niet goed aan te sluiten bij de behoeften van detaillisten en verschillende lacunes en knelpunten te vertonen. Zo blijken winkeliers in de eerste plaats behoefte te hebben aan een 'salvage coördinator', aan adequate 'ondernemergerichte' begeleiding en slachtofferhulp. Overigens werd ook geconstateerd dat winkeliers weliswaar vragen om allerlei vormen van hulp en ondersteuning maar paradoxaal genoeg vaak helemaal niet open staan voor hulp van anderen (de hulpparadox).

Noot 4 In de motie Albayrak/van de Camp/Halsema (PVDA/CDA/GRL) is aangedrongen op een onderzoek naar de mogelijkheden van het oprichten van een solidariteitsfonds voor slachtoffers van geweldsmisdrijven (Tweede Kamer, vergaderjaar 2002-2003, kamerstuk 28600VI, nummer 40).

Verder zijn de bestaande voorzieningen onbekend bij ondernemers.

Ondernemers zelf

Ook in de notitie 'Ondernemers over Criminaliteit en Onveiligheid' (MKB Nederland, maart 2000) wordt benadrukt dat geweldsmisdrijven een wezenlijk probleem vormen voor de middenstand waarbij tegelijk wordt aangegeven dat ondernemers daarin hun eigen verantwoordelijkheid nemen; daarbij ligt de nadruk vaak op het verhogen van de fysieke veiligheid en beveiliging: ondernemers zijn doeners.

Cijfermatige gegevens

Uit de Monitor Bedrijven en Instellingen (MBI) blijkt dat 12% van de bedrijven binnen de detailhandel, vervoer en de horeca te maken hebben met geweldsdelicten⁵.

Uit de MBI blijkt dat bedreiging het meest voorkomende geweldsdelict is (85%), gevolgd door mishandeling (15%) en beroving/overval (3%).

In de MBI komt ook naar voren dat in 52% van de gevallen van geweld een klant of opdrachtgever de dader is. Slechts in 20% van de gevallen zou onbekend zijn wie de dader is. In de horeca is dat eerste percentage 81% en bij de detailhandel 62%.

In 2001 is door DSP-groep een inventarisatie verricht naar aard en omvang van incidenten binnen het MKB in Amsterdam (M. Rietveld, februari 2001). Het geschatte aantal gewelddadige berovingen bedraagt 475 op jaarbasis. De laatste Veiligheidsrapportage Amsterdam over het jaar 2003 meldt 418 aangiftes van overvallen. Overvallen kunnen binnen de categorie geweldsdelicten als 'zwaarste' categorie worden aangemerkt.

De helft van alle bedrijven en instellingen maakt melding van de geweldsdelicten bij de politie; slechts 22% doet aangifte. De aangiftebereidheid na overvallen is overigens verhoudingsgewijs hoog: een ruime meerderheid van bedrijven doet daarvan aangifte.

Het ophelderingspercentage van geweldsmisdrijven in de politieregio Amsterdam-Amstelland bedroeg in 2003 51,1% (CBS kerncijfers 2004).

Schema 3.1 Kengetallen

Kengetal 1: 1 op de 8 bedrijven in detailhandel, vervoer en horeca krijgt te maken met enige vorm van geweld.
Kengetal 2: ruim 400 overvallen/zware geweldsincidenten in Amsterdam
Kengetal 3: gemiddeld 1 op de 4 ondernemers doet aangifte na geweld; na overval is dat ruim de helft.
Kengetal 4: 1 op de 2 aangegeven geweldsmisdrijven wordt opgehelderd in politieregio Amsterdam-Amstelland.

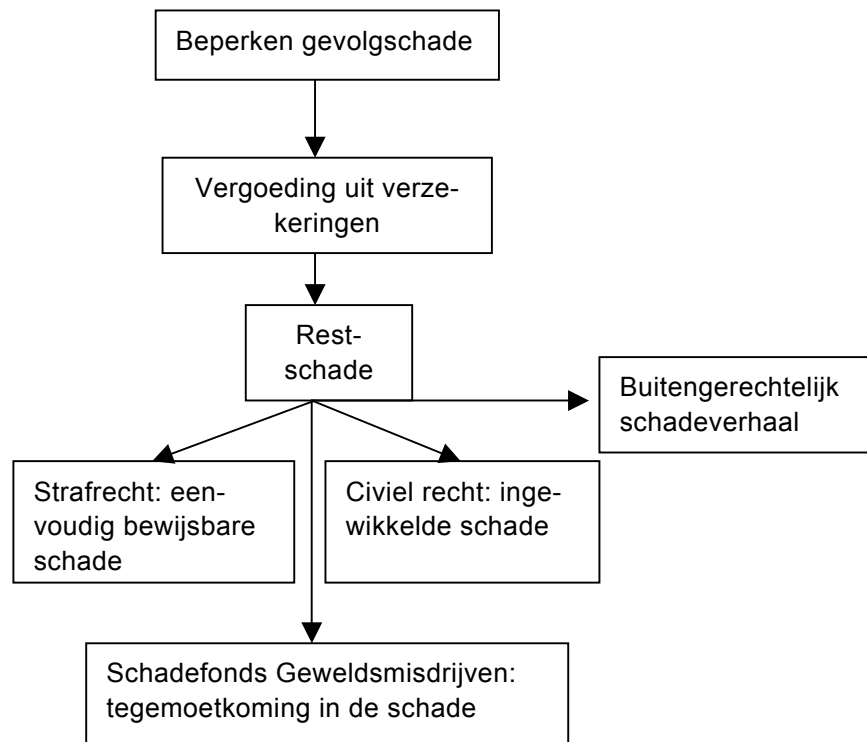
Noot 5 In tegenstelling tot voorgaande cijfers is dit een cijfer op vestigingsniveau en niet op incidentniveau.

4 Bestaande wegen naar schadeverhaal

4.1 Inleiding

Het schadeverhaalschema voor een benadeelde ondernemer ziet er eenvoudig weergegeven als volgt uit:

Figuur 4.1 Schadeverhaalschema

De bestaande wegen worden hierna verder kort uitgewerkt.

4.2 Verzekeringen

Een ondernemer kan zich voor verschillende risico's verzekeren. De drie belangrijkste in dit verband zijn de rechtsbijstandsverzekering, de inboedel-/inventarisverzekering en de arbeidsongeschiktheidsverzekering.

Rechtsbijstand

Rechtsbijstandskosten worden gedekt door een rechtsbijstandsverzekering. Eigen aan deze verzekering is dat deze veelal wordt afgesloten voor afzonderlijke rechtsgebieden. De vraag of een rechtsbijstandsverzekering soelaas biedt bij schadeverhaal na geweldsmisdrijven is dus afhankelijk van de afgesloten dekking.

Inboedel

Materiële schade aan eigendommen en inventaris worden gedekt door de inboedel-/inventarisverzekering, terwijl de opstalverzekering de eventuele

materiele schade aan het pand dekt.

Probleem bij de inboedel-/inventarisverzekering is herhaald slachtofferschap (na geweld, inbraak of vernieling) en het risico van onverzekerbaarheid. Bovendien geldt dat ondernemers aan steeds hogere beveiligingseisen moeten voldoen⁶. Deze worden, afhankelijk van de attractiviteit van de goederen die een ondernemer verkoopt, jaarlijks vastgesteld door het Nationaal Centrum voor Preventie (NCP) waarin verzekeraars en bedrijfsleven samenwerken. Gederfde omzet is niet te verzekeren.

Knelpunt 1: preventie-eisen en onverzekerbaarheid (inboedel-/inventarisverzekeringen na herhaling, gederfde omzet)

Arbeidsongeschiktheid

Per 1 juli 2004 dienen zelfstandige ondernemers zelf een particuliere verzekering af te sluiten voor de risico's van arbeidsongeschiktheid.

Bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen geldt een wachttijd voordat de verzekering tot uitkering komt (wachttijden van 1 tot 3 maanden zijn geen uitzondering).

Knelpunt 2: hoog eigen risico in de vorm van wachttijd (arbeidsongeschiktheidsverzekeringen)

De schade die overblijft na uitkering van verzekeringen is de *restschade*.

4.3 De strafrechtelijke weg

Opsporing en vervolging

Op basis van de aangifte van een ondernemer wordt een proces-verbaal opgemaakt en relevante gegevens met betrekking tot de schade en de wens tot schadevergoeding in het proces-verbaal van aangifte of een bijlage opgenomen.

Tijdens de opsporing doet zich een probleem voor: slechts een deel van de verdachten tegen wie aangifte is gedaan wordt opgespoord.

Knelpunt 3: onverhaalbare schade in verband met onbekende dader (strafrecht)

Politie en openbaar ministerie verzamelen informatie ten behoeve van een latere strafrechtelijke schaderegeling en vanuit het openbaar ministerie kan worden bemiddeld in schadevergoeding voor de zitting.

Bij ingewikkelde schadevergoeding verwijst de politie een benadeelde ondernemer voor bijstand en advies naar Bureau Slachtofferhulp of Bureau voor Rechtshulp.

Noot 6 Onder meer gecertificeerde rolluiken en detectiesysteem, aansluiting op particuliere alarmcentrale.

Schadevergoeding

Indien de ondernemer schadevergoeding wenst wordt een formulier toegezonden. Door dat formulier in te vullen geeft de ondernemer te kennen tijdens de strafzitting een schadeclaim in te willen dienen (voegen). Een benadeelde ondernemer hoeft niet persoonlijk naar de zitting te komen of zich te laten vertegenwoordigen. Schriftelijke melding is voldoende.

De ondernemer is daarbij afhankelijk van de vraag of er vervolgd gaat worden.

Knelpunt 4: afhankelijkheid van vervolgingsbeslissing officier van justitie (strafrecht)

Zitting

Tijdens de strafzitting heeft de officier van justitie nog een aantal mogelijkheden om schadevergoeding aan de ondernemer te bevorderen:

- Een (gedeeltelijk) voorwaardelijke straf vorderen met als voorwaarde schadevergoeding; bij niet nakoming volgt alsnog strafuitvoering⁷;
- Een schadevergoedingsmaatregel vorderen waarbij de schade voor de ondernemer wordt geïnd door het CJIB (Centraal Justitieel Incasso Bureau);
- Een maatregel tot storting van een bedrag in een (compensatie)fonds vorderen.

Voor de voeging geldt dat alleen eenvoudig te bewijzen schade in aanmerking komt.

Bij eenvoudige schade wordt de ondernemer verwezen naar Bureau Slachtofferhulp voor bijstand, bij ingewikkelde schade naar Bureau voor Rechtspraak (zie verder paragraaf 5.3). De bijstand door beide is voor de ondernemer kosteloos. Bureau Slachtofferhulp staat overigens alleen kleine zelfstandige ondernemers (en franchisehouders) terzijde.

Knelpunt bij strafrechtelijk schadeverhaal is omzet- of bedrijfsschade: dergelijke schade is al snel te ingewikkeld voor een voeging. Om dat te pareren worden in de praktijk overigens wel normbedragen gehanteerd voor omzet-schade om ingewikkelde vorderingen te omzeilen.

Knelpunt 5: ingewikkeldheid vordering omzet- of bedrijfsschade (strafrecht)

Inning schade

De benadeelde ondernemer ontvangt na toewijzing van de voeging een kopie van het vonnis en zal het schadebedrag zelf of via een deurwaarder moeten verhalen.

Een door de officier geëiste schadevergoedingsmaatregel wordt voor de benadeelde ondernemer geïnd door het CJIB.

Noot 7 Deze mogelijkheid wordt nauwelijks meer gebruikt sinds de invoering van de schadevergoedingsmaatregel.

4.4 De civielrechtelijke weg

Onrechtmatig

Een misdrijf waarbij een ondernemer wordt geconfronteerd met geweld is een onrechtmatige daad waarvoor de veroorzaker of veroorzakers van de schade aansprakelijk is of zijn. Als een onrechtmatige daad wordt gepleegd door een groep zijn alle leden van die groep hoofdelijk⁸ aansprakelijk voor het geheel van de schade.

Een civielrechtelijke procedure kan pas worden gestart als de veroorzaker(s) bekend is (zijn).

Zie knelpunt 3: onbekende dader (civiel recht)
--

Varianten in procedure

Een civielrechtelijke procedure kent in feite drie varianten:

- 1 De kort gedingprocedure: vragen van een voorschot op schadevergoeding met behulp van een advocaat;
- 2 De bodemprocedure, te onderscheiden in:
  - a kantongerechtprocedure: bij schadeclaim onder de 5000 euro; kan zonder advocaat;
  - b rechtbankprocedure: overige schadeclaims, met verplichte advocaat.

In civielrechtelijke procedures zal de ondernemer de schade moeten bewijzen. Als bewijsmiddelen kunnen ook stukken uit het strafrechtelijk dossier worden gebruikt. Een civielrechtelijke procedure kan gelijktijdig met een strafrechtelijke procedure gestart.

Een civielrechtelijke procedure brengt altijd kosten en procesrisico (ondernemer blijft met extra gemaakte kosten zitten) met zich mee. Ook kost een civielrechtelijke procedure veel tijd.

Knelpunt 6: tijdsduur en kosten-/procesrisico (civiel recht)
--

Het voordeel van een civielrechtelijk vonnis is dat deze onbeperkt geldig is en de veroorzaker dus onbeperkt in tijd kan achtervolgen.

Inning schade

De benadeelde ondernemer ontvangt na toewijzing van de schadevordering een kopie van het vonnis en zal het schadebedrag zelf of via een deurwaarder moeten verhalen.

Angst voor represaille

Een knelpunt dat wordt genoemd is de angst voor wraakacties na een civielrechtelijke actie in verband met een geweldsdelict. Dat geldt temeer omdat de meeste ondernemers een vaste werkplek hebben en gemakkelijk te vinden zijn. Die angst zou bij ondernemers nogal eens voorkomen. Uit de Monitor Bedrijven en Instellingen blijkt dat 1 op de 20 ondernemers om diezelfde reden geen aangifte doet.

Noot 8 Lees: persoonlijk voor het geheel van de schade.

Knelpunt 7: geen schadeverhaal in verband met angst voor represailles (civiel recht en strafrecht)

4.5 Schadeverhaal buiten de rechter om

Schadebemiddeling

Schadebemiddeling kan op een aantal momenten voorafgaand aan de strafzitting plaatsvinden. Op het arrondissementsparket Amsterdam zijn twee schadebemiddelaars aangesteld die zijn ondergebracht bij het Telefonisch Informatiepunt Slachtoffers (een gezamenlijke activiteit van politie en justitie waar benadeelden van aangifte tot executie terecht kunnen voor informatie). Schadebemiddeling gebeurt slechts op beperkte schaal zeker als te voorzien is dat een strafzaak voor de rechter komt.

Mediation

Mediation is het gezamenlijk vinden van een oplossing via bemiddeling door een onafhankelijke derde. In Nederland gaan civiele rechters er meer en meer toe over om partijen te wijzen op de mogelijkheid van mediation. Mediation in het strafrecht ligt gevoeliger⁹.

4.6 Schadefonds Geweldsmisdrijven

Grondslag

Het Schadefonds Geweldsmisdrijven is er voor slachtoffers van opzettelijke geweldsmisdrijven tegen personen als gevolg waarvan ernstig lichamelijk en/of geestelijk letsel is ontstaan. Het doen van aangifte is geen vereiste voor aanvraag. Wel zal medisch aannemelijk moeten worden gemaakt dat er een geweldsmisdrijf met ernstig letsel tot gevolg heeft plaatsgevonden. Het fonds vergoedt schade *als gevolg van* het lichamelijk of geestelijk letsel. Dat kan bestaan uit financiële gevolgen/materieel (maximaal € 22.700,-) of gemiste levensvreugde/immaterieel (maximaal € 9.100,-).

Tegemoetkoming

Het Schadefonds benadrukt dat het gaat om een tegemoetkoming in de schade en dat de afdoeningstermijn een probleem is. Er wordt vanuit gegaan dat de benadeelde eerst zelf probeert de schade te verhalen. Overigens lopen in de praktijk schadeverhaal door de benadeelde en behandeling van de aanvraag bij het fonds gelijk op.

Knelpunt 8: Schadefonds is 'slechts' tegemoetkoming in (beperkte) restschade

Bereik

Uit onderzoek van het Schadefonds blijkt dat ongeveer 20% van alle slachtoffers die in aanmerking komen een beroep doen op het fonds (jaarlijks ongeveer 5000 aanvragen).

Noot 9 Zo wordt in het project van het Ministerie van Justitie Mediation naast Rechtspraak het strafrecht nadrukkelijk buiten beschouwing gelaten.

De indruk van het schadefonds is dat ondernemers (uitgezonderd de kleine ondernemers) minder snel dan particuliere burgers een beroep op het fonds doen.

Knelpunt 9: onbekendheid Schadefonds

Dat heeft vooral te maken met het feit dat de mogelijkheden van het fonds niet aansluiten op behoeften van ondernemers. Volgens het Schadefonds ligt dat naast het karakter van een 'tegemoetkoming' vooral aan:

- het beperkte schadebegrip (schade die direct gevolg is van geweld¹⁰);
- tijdsduur uitkering versus behoefte aan snelle schadevoorziening bij ondernemers (in verband met doorstart en beperking gevolgschade).

Noot 10 Concreet: wel het bebloede maar niet het vernielde overhemd.

5 Bestaand aanbod bijstand in schadeverhaal

5.1 Inleiding

Om de in hoofdstuk 4 geschetste wegen te bewandelen bestaat er een aantal mogelijkheden voor bijstand. Die worden in dit hoofdstuk geschetst.

Ten aanzien van bijstand in schadeverhaal kunnen drie fasen worden onderscheiden:

- 1 Bijstand in schadebeperking
- 2 Bijstand in feitelijke schadeverhaal
- 3 Bijstand in incasso

5.2 Bijstand in schadebeperking

Met bijstand in schadebeperking wordt bedoeld 'ondersteuning van de benadeelde ondernemer in het beperken van gevolgschade na een geweldsmisdrijf'. Er kan een vergelijking gemaakt worden met salvage¹¹ na branden. Voor zover kon worden nagegaan is er tot op heden geen voorziening of organisatie die ondernemers na geweld in deze fase bijstaat.

Knelpunt 10: geen schadebeperkende bijstandsvoorziening voor ondernemers
--

5.3 Bijstand in feitelijk schadeverhaal

Er is een aantal organisaties / instanties dat bijstand biedt bij feitelijk schadeverhaal na geweld:

- Bureau Slachtofferhulp
- Bureau voor Rechtshulp
- Advocatuur, bijvoorbeeld de vereniging Letselschade Advocatuur (LSA)
- Schaderegelingbureaus
- Verzekeringstussenpersoon
- Rechtsbijstandverzekeraar

Bureau Slachtofferhulp

Bureau Slachtofferhulp kan kleine ondernemers (waaronder franchisehouders) bijstaan in zaken waarin de schade eenvoudig van aard is (vooral eenvoudige materiële schade). In incidentele gevallen wordt bemiddeld in de schade. Tevens kan het Bureau een functie vervullen bij het invullen van verzekeringspapieren, voegingsformulier en het aanvraagformulier voor het Schadefonds Geweldsmisdrijven (praktische hulpverlening).

Bureau voor Rechtshulp

Bureau voor Rechtshulp biedt in Amsterdam kosteloze juridische bijstand aan slachtoffers bij het invullen van het formulier voor voeging.

Noot 11 Letterlijk: redding, berging. Bedoeld worden activiteiten gericht op redden en herstellen van schade aan goederen en zaken na branden ter ontlasting van getroffenen.

Incidenteel wordt ook ondersteund bij de aanvraag voor het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Het Bureau voor Rechtshulp is de aangewezen instantie als de schade ingewikkelder is (immateriële schade, bedrijfs/omzetschade). Het bureau heeft daarvoor speciale juristen die zitting houden in de vestiging in Amsterdam Oost en avondspreekuur houden.

Bureau voor Rechtshulp zal medio 2005 als voorziening gaan verdwijnen. Nog niet bekend is waar de Terweefunctie¹² van Bureaus voor Rechtshulp terecht gaat komen.

Advocatuur

De advocatuur is voor een ondernemer de aangewezen instantie voor schadeverhaal via het civiele recht. Uiteraard kan een advocaat ook behulpzaam zijn bij schadeverhaal langs strafrechtelijke weg, maar moet dan 'concurreren' tegen de kosteloze rechtsbijstand van Bureau voor Rechtshulp.

De Vereniging Letselschade Advocatuur (LSA) bieden slachtoffers met letselschade de mogelijkheid voor een kosteloos adviesgesprek.

Een gemiddeld civielrechtelijk proces kost een cliënt 1000-2000 euro aan advocaatkosten. Bij ingewikkelde zaken kan dit bedrag vele malen hoger zijn.

Knelpunt 11: Kosten advocaat; procesrisico
--

Rechtsbijstandsverzekering

Indien een benadeelde ondernemer een rechtsbijstandsverzekering heeft, kan een beroep gedaan worden op deze verzekeraar. De vraag of een rechtsbijstandsverzekeraar bijstand biedt zal afhankelijk zijn van de dekking van de verzekering.

Overigens zijn er brancheverenigingen die een rechtsbijstandsverzekering voor aangesloten branchegenoten hebben afgesloten en/of een eigen juridische dienst hebben waarop een beroep kan worden gedaan.

Schaderegelingbureau

In die gevallen waarin geen advocaat nodig is kan een schaderegelaar van een schaderegelingbureau bijstand verlenen bij (letsel)schadeverhaal. Veel schaderegelingbureaus die zich bezig houden met letselschade zijn aangesloten bij de Nationale Letseltelefoon (NLT). De NLT biedt een garantie voor kwaliteit (opleidingseisen en deskundigheid).

Verzekeringstussenpersoon

Indien een benadeelde ondernemer verzekeringen heeft afgesloten via een verzekeringstussenpersoon, kan die een ondersteunende rol spelen richting verzekeringsmaatschappij.

5.4 Bijstand in incasso

Voor incasso wordt bijstand verleend door:

- Advocatuur
- Centraal Justitieel Incassobureau (strafrecht)
- Deurwaarder/incassobureau

Noot 12 Bedoeld wordt de rechtskundige bijstand van benadeelden in verband met verhaal van de schade via het strafrecht/Schadefonds.

Advocaat

Indien de benadeelde een advocaat in de arm heeft genomen kan deze in eerste instantie bijstand bieden bij incasso. Indien een dader echter weigerachtig is om te betalen is andere bijstand nodig.

CJIB

Het Centraal Justitieel Incassobureau zorgt voor incasso/inning van alle straffen en maatregelen. Indien aan verdachte een schadevergoedingsmaatregel is opgelegd zorgt het CJIB voor incasso. Knelpunten zijn dat het CJIB vaak lang doet over incasso. Van de incasso schadevergoedingsmaatregel werd in 2003 49% binnen 3 maanden geïnd, nog eens 21% binnen 18 maanden; in totaal wordt uiteindelijk 87% van alle schadevergoedingsmaatregelen betaald¹³.

Momenteel wordt discussie gevoerd (onder andere gevoed vanuit slachtofferhulp) over de vraag of de overheid een garantiefonds in het leven zou moeten roepen. De Minister van Justitie heeft dat tot nu toe afgehouden, primair vanuit de redenering dat de dader zelf verantwoordelijk gehouden moet worden voor de schade als gevolg van misdrijven.

Knelpunt 12: duur incasso CJIB; ontbreken garantiefonds

Deurwaarder/incassobureau

Indien een benadeelde ondernemer een toegewezen voeging of civielrechtelijk vonnis wil verhalen op een dader die weigert te betalen, zal een beroep gedaan moeten worden op een deurwaarder. Dat kost geld. De kosten schiet een benadeelde voor maar moeten uiteindelijk door de dader betaald worden. Daar zorgt de deurwaarder voor.

Een van de geïnterviewde experts geeft aan dat een vrij constant gegeven in de incasso/executiefase is dat van de voegingen grofweg een kwart daadwerkelijk wordt geïnd terwijl als de overheid zich daarmee bemoeit (bijvoorbeeld in de vorm van het CJIB) ruim driekwart wordt geïnd. Een en ander wordt bevestigd door internationale ervaringen.

Knelpunt 13: beperkte succeskans individuele inning/incasso schadebedrag
--

Noot 13 Bron: Jaarverslag 2003, CJIB

6 Mogelijkheden en onmogelijkheden

6.1 Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken zijn de knelpunten in het bestaande systeem van schadeverhaal zichtbaar gemaakt. In hoofdstuk 6 wordt nader ingegaan op deze knelpunten. In paragraaf 6.2 worden de knelpunten binnen de bestaande wegen naar schadeverhaal en bijstand gewogen naar hun impact op ondernemers en gekoppeld aan verschillende fasen in schadeverhaal. Weging vindt plaats aan de hand van door de werkgroep betrokken bij het onderzoek (zie bijlage 1) geformuleerde criteria.

In paragraaf 6.3 zijn de bestaande bijstandsmogelijkheden in schadeverhaalzaken nogmaals samengevat.

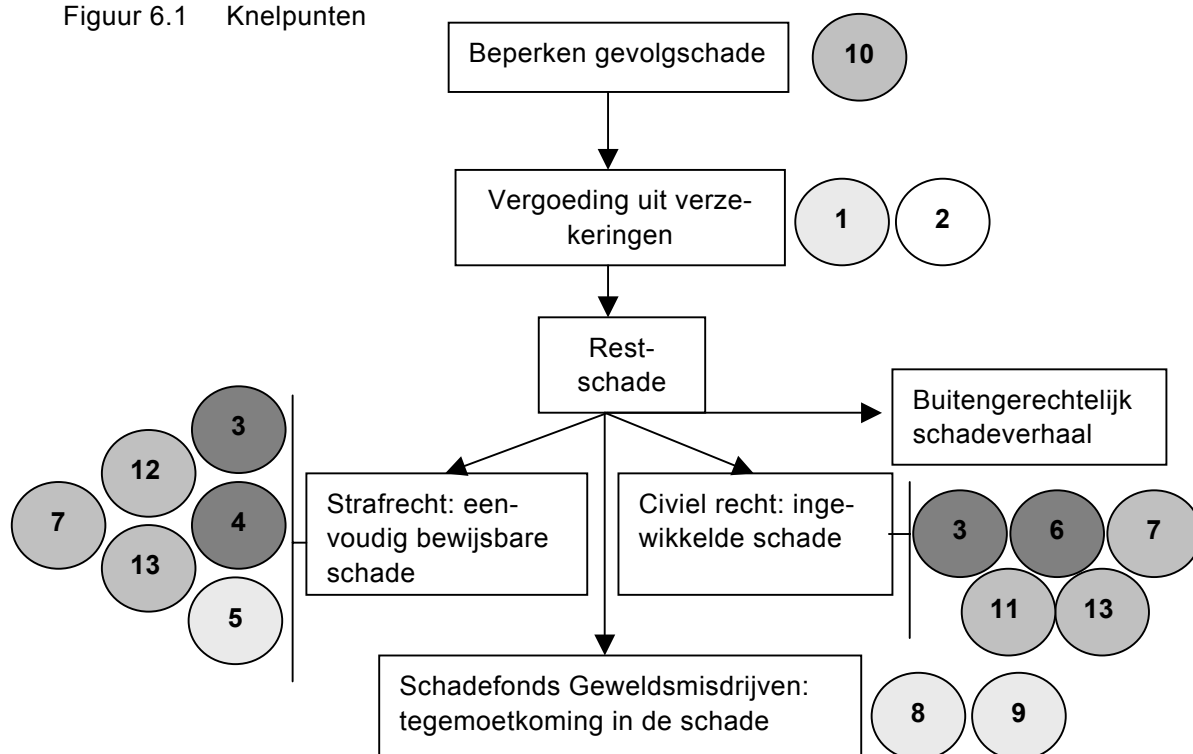
In paragraaf 6.4 worden aangrijpingspunten voor versterking beschreven waarna in paragraaf 6.5 condities en randvoorwaarden voor een bijstandsregeling beschreven staan. De paragrafen 6.4 en 6.5 vormen daarmee de opmaat voor het concluderende hoofdstuk 7.

6.2 Knelpunten binnen bestaande mogelijkheden samengevat

Schematisch

Het schadeverhaalschema voor een benadeelde ondernemer is hieronder nogmaals afgebeeld. In de bolletjes zijn de knelpunten uit de hoofdstukken 4 en 5 gekoppeld aan de verschillende fasen in het schadeverhaal. De knelpunten worden onder het schema nogmaals weergegeven en gewogen aan de hand van vier criteria die door de gemeentelijke werkgroep die bij het onderzoek betrokken is geweest zijn opgesteld (zie bijlage 1). De grijsstinten van de bolletjes geven het toegekende gewicht aan.

Figuur 6.1 Knelpunten

Knelpunten geordend en gewogen

De werkgroep heeft vier wegingscriteria geformuleerd op basis waarvan de knelpunten zijn gewogen. Die criteria zijn:

- ondernemer kan het knelpunt (deels) zelf oplossen;
- financiële gevolgen van het knelpunt voor ondernemers;
- hoe vaak komt het knelpunt voor;
- signaalfunctie bij opheffen knelpunt richting dader ('er niet mee wegkomen').

Per criterium kan 1 gewichtseenheid worden toegekend. Hoe zwaarder het toegekende gewicht des te groter het knelpunt in verband met de onderzoeksvragen.

1	Preventie-eisen en onverzekerbaarheid (inboedel-/inventarisverzekeringen na herhaling, gederfde omzet) – gewicht 2
2	Hoog eigen risico in de vorm van wachttijd (arbeidsongeschiktheidsverzekeringen) – gewicht 1
3	Onverhaalbare schade in verband met onbekende dader (strafrecht/civiel recht) – gewicht 4
4	Afhankelijkheid van vervolgingsbeslissing officier van justitie (strafrecht) – gewicht 4
5	Ingewikkeldheid vordering omzet- of bedrijfsschade (strafrecht) – gewicht 2
6	Tijdsduur en kosten-/procesrisico (civiel recht) – gewicht 4
7	Geen schadeverhaal in verband met angst voor represailles (civiel recht en strafrecht) – gewicht 3
8	Schadefonds is 'slechts' tegemoetkoming in (beperkte) restschade – gewicht 2
9	Onbekendheid Schadefonds – gewicht 2
10	Geen schadebeperkende bijstandsvoorziening voor ondernemers – gewicht 3
11	Kosten advocaat; procesrisico – gewicht 3
12	Duur incasso CJIB; ontbreken garantiefonds – gewicht 3
13	Beperkte succeskans individuele inning/incasso schadebedrag – gewicht 3

Onderbenutting

Door geïnterviewden is aanvullend aangegeven dat, voorzover zij daar zicht op hebben, ondernemers slechts beperkt gebruik maken van de mogelijkheden die bestaande schadeverhaal mogelijkheden bieden. Is dat bij particuliere benadeelden al zo, ondernemers lijken nog minder de weg naar schadeverhaal in te slaan. Een belangrijke opdracht is het voorlichten van de doelgroep over bestaande mogelijkheden en beter ontsluiten van de bestaande wegen voor ondernemers. Bij de vormgeving van een bijstandsregeling dient optimaliseren van de bestaande wegen voorop te staan. Daarbij kan de weg worden gekozen van voorlichting en informatie.

6.3 Bestaande bijstandsmogelijkheden samengevat

Hierna worden de bestaande mogelijkheden voor schadebijstand in het strafrecht aan benadeelde ondernemers weergegeven:

- Slachtofferhulp ondersteunt bij het invullen van het voegingsformulier inzake eenvoudige schade en biedt ondersteuning in verzekeringszaken,

eventueel bij schadebemiddeling en bij de aanvraag van een uitkering bij het Schadefonds Geweldsmisdrijven (slachtofferhulp doet dat niet voor grote ondernemingen);

- Bureau voor Rechtshulp biedt ondersteuning bij het invullen van het voegingsformulier inzake gecompliceerde schade en bij de aanvraag van een uitkering bij het Schadefonds Geweldsmisdrijven; dit gaat in 2005 veranderen;
- De advocatuur biedt ondersteuning bij het afwegen van de vraag om schade civielrechtelijk dan wel strafrechtelijk te verhalen en bij daadwerkelijk schadeverhaal. De Vereniging Letselschade Advocatuur (LSA) biedt daartoe het eerste gesprek kosteloos aan.
- Rechtsbijstandverzekeraars bieden ondersteuning bij strafrechtelijk schadeverhaal mits dit in de polis is gedekt.
- CJIB biedt ondersteuning bij de incasso van de schade mits gelijktijdig met de voeging een schadevergoedingsmaatregel is gevorderd en opgelegd.

Hierna worden de bestaande mogelijkheden voor bijstand in het civiele recht aan benadeelde ondernemers weergegeven.

- De advocatuur biedt ondersteuning bij daadwerkelijk schadeverhaal. De Vereniging LSA biedt daartoe het eerste gesprek kosteloos aan.
- Rechtsbijstandverzekeraars bieden ondersteuning bij civielrechtelijk schadeverhaal mits dit in de polis is gedekt.

6.4 Aangrijpingspunten voor versterking

Waar liggen op basis van onderzoeksresultaten en weging van de knelpunten de lacunes/mogelijkheden voor versterking van het schadeverhaal door ondernemers na geweld?

- 1 Aan de voorkant van het schadeverhaal: *schadebeperking*, 'de tent draaiende houden', en voorkomen dat in bepaalde gevallen de schade exponentieel toeneemt.
- 2 *Rechtsbijstand* in zaken waarin de schade alleen langs *civielrechtelijke* weg verhaald kan worden: ingewikkelde schadegevallen.
- 3 Versterken civielrechtelijk schadeverhaal (collectief maken) en afdekken van *risico op niet nakoming* van toegewezen schadevergoeding in het civiele recht.
- 4 *Voorlichting en informatie* over bestaande mogelijkheden.
- 5 Schade-uitkering in zaken waarin de *dader onbekend* blijft.

6.5 Conditie en randvoorwaarden

Uit de onderzoeksresultaten is een aantal condities en randvoorwaarden voor een bijstandsregeling te destilleren:

- De ondernemer is zelf primair verantwoordelijk voor een behoorlijk beveiligingsniveau. Hij of zij kan daarbij gefaciliteerd worden.
- De ondernemer is zelf primair verantwoordelijk voor een behoorlijk verzekeringsniveau. Hij of zij kan daarbij gefaciliteerd worden.
- Schadebeperking (waar die nodig is) is voor een ondernemer (en bezien naar huidige bijstands aanbod) essentieel onderdeel van een mogelijke bijstandsregeling.
- Een bijstandsregeling dient allereerst bestaande mogelijkheden te versterken c.q. uit te putten.

- Voorlichting en informatie aan ondernemers vormen daarom een belangrijk onderdeel van de bijstandsregeling.
- De gemeente fungeert niet als uitvoerder van de bijstandsregeling maar heeft veeleer een faciliterende taak.
- De gemeente doet alleen mee als MKB of andere ondernemersvertegenwoordigers ook meedoen (cofinanciering/coproductie).
- Een bijstandsregeling voor ondernemers moet goed worden onderbouwd: waarom doet de gemeente iets voor deze specifieke groep?
- Koppel voor dit doel bestaande slachtoffer- en bedrijvenloketten.
- Voorkom de zoveelste veiligheidsparadox. Kort gezegd: als ondernemers meer geneigd zijn tot aangifte na geweld onder invloed van de bijstandsregeling, maar politie en OM beschikken over dezelfde capaciteit, zal het ophelderingspercentage dalen met als resultaat meer gefrustreerde ondernemers die minder geneigd zijn tot aangifte.

Verder is concreet een aantal zaken genoemd tijdens de interviews dat behulpzaam kan zijn bij de verdere inrichting van een bijstandsregeling schadeverhaal ondernemers na geweld:

- De Vereniging Letselschade Advocatuur (LSA) heeft aangegeven dat zij een gratis spreekuur zou kunnen inrichten voor ondernemers.
- Slachtofferhulp Amsterdam-Amstelland heeft aangegeven dat zij tegen aanvullende subsidiering/betaling een specifieke groep vrijwilligers kan en wil opleiden/trainen/begeleiden voor praktische slachtofferhulp aan de voorkant (schadebeperking door zaakwaarneming).
- MKB wil als mede-initiator optreden voor een bijstandsregeling. Daarbij wordt vooral gedacht aan serviceverlening door middel van volumecontracten inzake rechtsbijstandverzekeringen.

Europa en bijstandsregeling

Voor zover kon worden nagegaan is er geen beletsel in Europese regelgeving om een bijstandsregeling te treffen in de vorm van één van de hierna voorgestelde modaliteiten. De steun aan één zelfstandige onderneming mag in een periode van 3 jaar overigens het bedrag van € 100.000,- niet overstijgen.

7 Modaliteiten en beoordeling haalbaarheid

7.1 Inleiding

In dit concluderende hoofdstuk worden de modaliteiten weergegeven die kunnen bijdragen aan de versterking van bijstand in schadeverhaal voor ondernemers na geweld. De modaliteiten zijn gebaseerd op de in paragraaf 6.4 benoemde lacunes in de bestaande bijstandsregelingen en daarmee op mogelijkheden voor versterking en verbetering. Per modaliteit wordt aangegeven welke knelpunten ermee kunnen worden aangepakt. Per modaliteit wordt vervolgens ook het totaalgewicht van die knelpunten weergegeven. Hoe meer gewicht, des te hoger de 'oplossende' waarde van de modaliteit. Zo ontstaat een indeling in modaliteiten op basis van de gesignaleerde knelpunten en oplossend vermogen.

7.2 Schadebeperkende slachtofferhulpvoorziening voor ondernemers

Toelichting

Het instellen van een bijstandsvoorziening bovenop de bestaande slachtofferhulp (psychische en administratieve bijstand). Speciaal getrainde vrijwilligers, bij voorkeur met specifieke ervaring in een onderneming, houden samen met de benadeelde ondernemer de zaak draaiende. Daarmee blijft eventuele gevolg- of omzetschade zo beperkt mogelijk. Het gaat om praktische eerste hulp in de onderneming. De basisgedachte is dat schade die voor een ondernemer niet ontstaat ook niet verhaald hoeft te worden. Eerste focus op de zwaarste gevallen (overvallen) waar het risico op omzetschade verhoudingsgewijs groot is.

Gemeente Amsterdam speelt een initiërende en faciliterende rol.

Schema 7.1 Schadebeperkende slachtofferhulpvoorziening

Juridisch	Geen problemen. Lijkt in een aanvullende subsidieregeling met Slachtofferhulp Amsterdam-Amstelland geregeld te kunnen worden. Afstemming nodig met gemeentelijke afdeling die reeds subsidie verstrekt (DMO) aan slachtofferhulp. Nodig is aanvullende subsidiebeslissing/verordening.
Financieel	Kosten op jaarbasis ongeveer 0,5 fte coördinator op basis van een team van maximaal 10 speciale vrijwilligers. Kosten kunnen worden geraamd door Slachtofferhulp Amsterdam-Amstelland.. Mogelijk landelijke financieringsbronnen voor een pilotfase (hoog innovatiegehalte).
Organisatorisch	Slachtofferhulp Amsterdam-Amstelland is in principe bereid om te praten over inrichting van een dergelijke voorziening. Moet coproductie zijn van Slachtofferhulp Amsterdam-Amstelland, MKB-Amsterdam, gemeente Amsterdam en politie Amsterdam-Amstelland.
Overig	Begin met een pilot. Mogelijk is ook het Platform Detailhandel geïnteresseerd (in het kader van het convenant winkelcriminaliteit).
Bijdrage aan verminderen knelpunten	3, 4, 5, 6, 7, 10, 11 (deels indirect doordat gevolgschade die niet ontstaat niet verhaald hoeft te worden)
Oplossend gewicht	23

7.3 Collectieve rechtsbijstandsregeling civielrechtelijk schadeverhaal ondernemers

Toelichting

Een dergelijke rechtsbijstandsregeling wordt vormgegeven via een collectief aanbod voor een rechtsbijstandsverzekering. Gegeven het feit dat deze voorziening voordeliger wordt bij hoge participatiegraad van ondernemers, is er veel voor te zeggen dit aanbod voor de totale groep ondernemers in Amsterdam open te stellen. Een en ander zal, om kans van slagen te hebben, met goede voorlichting (zie 7.6) gecombineerd moeten worden omdat ondernemers momenteel slechts beperkt juridische actie ondernemen na geweld.

Gemeente Amsterdam speelt een initiërende, faciliterende en voorlichtende rol.

Schema 7.2 Collectieve bijstandsregeling

Juridisch	Geen problemen zolang de gemeente een faciliterende en voorlichtende rol speelt en geen financiële bijdrage verstrekt.
Financieel	Kosten zijn in principe voor de ondernemer. Kosten gemoeid met faciliterende en voorlichtende rol beperkt (vooral van belang in startfase/PR).
Organisatorisch	Meest haalbaar is via collectieve rechtsbijstandsverzekering aan te bieden door MKB. MKB speelt een initiërende en voorlichtende rol. Gemeente kan een faciliterende rol nemen. Kosten zijn volledig afhankelijk van volume en soort aanbod. Onderhandelingen met rechtsbijstandverzekeraar noodzakelijk. Mogelijk aan te haken bij / te combineren met spreekuraanbod vereniging LSA (spreekuur en volumecontract/kortingsregeling?)
Overig	Tijdens het onderzoek is diverse malen opgemerkt dat bij bepaalde beroepsgroepen reeds sprake is van enige collectieve rechtsbijstandvoorziening.
Bijdrage aan verminderen knelpunten	4, 5, 6, 11
Oplossend gewicht	13

7.4 Versterken civielrechtelijk schadeverhaal (verhaalsloket) inclusief afdekken risico op niet nakoming (garantiefonds)

Toelichting:

Er wordt een loket ingericht door gemeente in samenwerking met andere instanties waarbij geprobeerd wordt de schadeverhaalvordering te 'makelen' en te 'vermarkten' (via overname van de schadevordering van de benadeelde ondernemer). Het gaat zowel om incasso als procesvoering en executie van het vonnis. Het verhaalsrisico voor de ondernemer wordt geminimaliseerd door kapitaliseren en (gedeeltelijke) overname van de vordering en/of garantstelling vanuit het verhaalsloket.

Gemeente speelt een initiërende en faciliterende en mogelijk medefinancierende rol.

Schema 7.3 Versterken civielrechtelijk schadeverhaal

Juridisch	Verhaalsloket betekent dat een rechtspersoon (stichting?) bereid moet zijn onder garantstelling c.q. betaling de schadevordering van een ondernemer over te nemen en alsnog te innen. Gemeentelijk incassobureau zou een rol kunnen spelen maar dat moet dan juridisch afgedicht worden. Andere mogelijkheid is dat MKB en gemeente een collectief contract sluiten met deurwaarder of incassobureau (volg reguliere weg van incasso).
Financieel	Aanzienlijk financieel risico in verband met % verhaalbaarheid. Wel tonen internationale ervaringen aan dat de kans op nakoming aanzienlijk verhoogd wordt (van 25 naar 75%) indien een overheidsinstantie zich daarmee inlaat. Risico vooral niet verhaalbare restkosten. Kosten zouden kunnen worden gedekt door instellen (garantie)fonds onder meer gevoed door gerichte veroordeling van daders na geweld tegen ondernemers tot storting in fonds (schadevergoeding-plus). Kosten van inrichten en draaiende houden verhaalsloket en fonds.

Organisatorisch	Verhaalsloket en fonds moeten organisatorisch worden 'neergezet'. Dat betekent oprichten rechtspersoon, en personeel inrichten. Kostenreductie mogelijk door aan te sluiten bij bestaande loketten of het bij MKB zelf onder te brengen.
Overig	Pilot ligt voor de hand. Hoog innovatief gehalte waar vanuit het land zeker belangstelling voor bestaat.
Bijdrage aan verminderen knelpunten	3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13
Oplossend gewicht	26

7.5 Voorlichting en informatie bestaande bijstandsvoorzieningen

Toelichting

Er wordt gericht voorlichtingsmateriaal gemaakt en gericht verspreid onder ondernemers dat inzicht biedt in de bestaande mogelijkheden voor bijstand. Extra dimensie is om deze voorlichting samen op te laten lopen met het versterken van bestaande mogelijkheden. Dat kan door het realiseren van één of meer van de andere modaliteiten. Doelgroep vormen alle ondernemers. Gemeente speelt een initiërende, voorlichtende en uitvoerende rol.

Schema 7.4 Voorlichting en informatie

Juridisch	Geen problemen
Financieel	Zeer beperkte kosten. In haalbaarheidsstudie is materiaal reeds geordend en beschikbaar (redactieslag nodig). Inhoud folder kan snel gereed zijn en in feite gaat het daarnaast alleen om de drukwerkkosten en kosten voor publiciteitsplan. Tegen beperkte kosten ook digitaal weg te zetten.
Organisatorisch	Coproductie met MKB en partners in slachtofferhulp en slachtofferzorg. Lijkt op welwillendheid bij Bureau Slachtofferhulp Amsterdam-Amstelland te kunnen rekenen.
Overig	Zoeken van de juiste verspreidingswijze. Gereedkomen brochure is goed PR moment. Gelijk op laten lopen met voorlichting over preventie/'de zaak op orde' (KVO etc.) ligt voor de hand.
Bijdrage aan verminderen knelpunten	Lastig te scoren. Bijdrage is te 'indirect': faciliteert vooral zicht op mogelijkheden voor (bijstand in) schadeverhaal. In elk geval knelpunt 9.

7.6 Schadefondsvoorziening bij onbekende dader

Toelichting:

Er wordt in aanvulling op het landelijke Schadefonds een lokaal schadefondsvoorziening ingesteld dat in staat is snelle uitkeringen of voorschotten te verstrekken in acute noodsituaties. Kan gecombineerd worden met het standaard verstrekken van een aanmeldingsformulier voor het Schadefonds Geweldsmisdrijven aan ondernemers na geweld. Voorwaarde voor uitkering is dat de ondernemer zijn zaakjes op orde heeft (KVO etc.). Gemeente speelt een initiërende en faciliterende en mogelijk medefinancierende rol.

Schema 7.5 Schadefondsvoorziening

Juridisch	Staat haaks op uitgangspunt dat ondernemer zelf verantwoordelijk is voor het treffen van voorzieningen. Voorstelbaar is dat een bijzondere regeling wordt getroffen voor schrijnende gevallen.
-----------	--

Financieel	Is dure voorziening en lijkt ook om die reden moeilijker haalbaar dan de andere. Reëler is een tegemoetkomingsregeling (voorschot of uitkering) in aanvulling op de bestaande (Schadefonds Geweldsmisdrijven). Financiering zou kunnen via storting in fonds bij strafrechtelijke veroordeling andere daders na geweld tegen onderneming (schadevergoeding-plus).
Organisatorisch	Streven naar uiteindelijk zelfstandige organisatie waarin gemeente deelneemt.
Overig	Geen problemen
Bijdrage aan verminderen knelpunten	3, 8, 9, 10
Oplossend gewicht	11

7.7 Tenslotte

Op basis van een inschatting van kosten en inspanningen die in de vijf genoemde modaliteiten gaan zitten, is een tweedeling te geven van de modaliteiten naar termijn van uitvoerbaarheid.

Op korte termijn realiseer- en uitvoerbaar:

- voorlichting en informatie bestaande bijstandsvoorzieningen
- schadebeperkende slachtofferhulpvoorziening voor ondernemers
- collectieve rechtsbijstandsregeling civielrechtelijk schadeverhaal

Op langere termijn uitvoerbaar:

- versterken civielrechtelijk schadeverhaal
- schadefondsvoorziening onbekende dader

Bijlagen

Bijlage 1 Leden werkgroep

Suzanne van den Noort

Beleidsmedewerker economische ontwikkeling
Gemeente Amsterdam
Economische Zaken

Barbara Timmermans

onderzoeksmedewerker
Gemeente Amsterdam
Economische Zaken

Hans Beestman

Beleids- en projectadviseur
Gemeente Amsterdam
Bestuursdienst

Alkar Heeling

Hoofd schade/juridische zaken
Gemeente Amsterdam
VGA verzekeringen

Pieter Jan van Slooten

Beleidsmedewerker/projectadviseur
Gemeente Amsterdam
Openbare Orde en Veiligheid

Eise van der Sluis

Regionaal secretaris
MKB Amsterdam